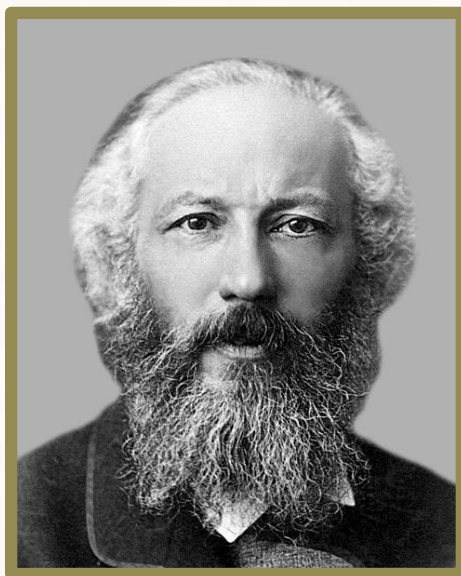
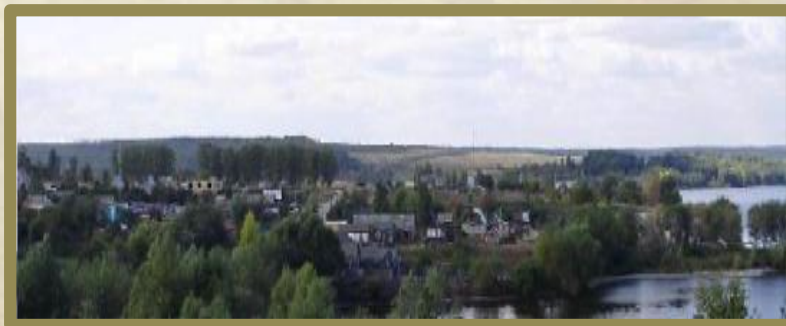

Засновник сучасної фізичної хімії

195 років від народження Миколи
Миколайовича Бекетова

Микола Миколайович Бекетов народився 1 (13) січня 1827 року в селі Алфер'ївка Пензенської губернії в родині колишнього морського офіцера Миколи Олексійовича Бекетова і Катерини Андріївни Якушкіної, племінниці декабриста Івана Дмитровича Якушкіна.

Він був молодшим з трьох братів, кожен з яких залишив свій слід в історії.

Старший брат - Олексій (1824 – 1898) – став першим головою Пензенської земельної управи. Навчався в Петербурзькому інженерному училищі разом з Ф. Достоевським. Був знайомий з М. Салтиковим-Щедріним.

Середній брат – Андрій (1825 – 1902) – видатний ботанік, педагог, популяризатор науки.

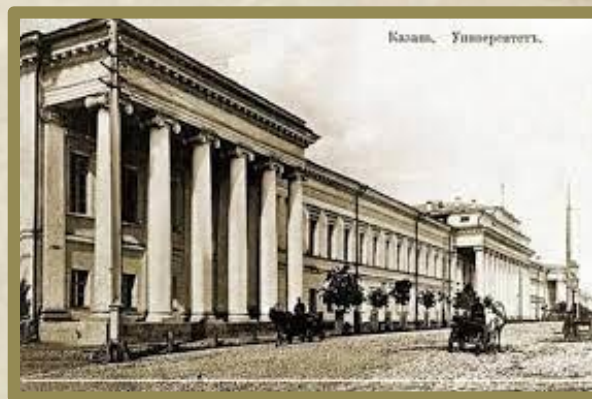

Микола (1827 – 1911) – став одним з засновників фізичної хімії та хімічної динаміки.

Микола Бекетов закінчив Першу Санкт-Петербурзьку гімназію у 1844 році та вступив на відділення природничих наук Петербурзького університету. З дитинства захоплюючись хімією, Микола не був задоволений об'ємом вивчення улюбленої дисципліни. З 3-го курсу він переводиться до Казанського університету, де викладав видатний хімік-органік М. Зінін.

*Санкт-Петербурзький
університет у сер. XIX ст.*

Казанський університет

В 1849 році, з успіхом закінчивши університетський курс і отримавши ступень кандидата природничих наук, Микола Бекетов повертається до Петербургу. Чотири роки (1849 -1853) він працює в хімічній лабораторії Медико-хірургічної академії під керівництвом Миколи Зініна, який тоді вже переїхав до Північної Пальміри.

1852 року молодий вчений синтезує бензуреїд і ацетуреїд. А через рік з успіхом захищає магістерську дисертаційну роботу “Про деякі нові випадки сполучень та загальні зауваження про ці явища”, що розпочала широку програму фізико-хімічних досліджень. Зокрема - вивчення впливу високих температур на поведінку органічних речовин.

В 1853 році Микола Бекетов займає посаду асистента на хімічній кафедрі Петербурзького університету.

В липні 1855 року Миколу Миколайовича Бекетова призначено екстраординарним професором Харківського університету. Розпочинається 32-річний харківський період наукової та педагогічної діяльності вченого.

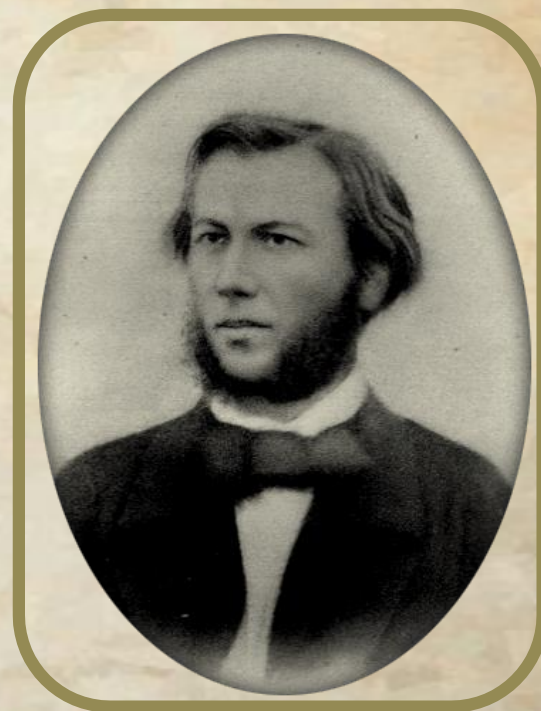

На новому місці роботи Бекетов налагодив функціонування хімічної лабораторії, запровадив практичні заняття, розпочав студентські наукові дослідження. І вже у 1858 році одна із студентських робіт з хімії отримала золоту медаль.

Весною 1858 р. М. Бекетов отримує 15-місячне наукове відрядження до Німеччини, Франції та Великобританії. Він знайомиться з видатними вченими, слухає лекції в кращих університетах, вивчає методи наукових досліджень. Наприкінці відрядження закуповує в Парижі знаряддя та матеріали для університетської хімічної лабораторії на 1000 франків.

М.М. Бекетов у 1859 р.

Під час перебування у Франції вченого обрано членом Паризького хімічного товариства. В хімічній лабораторії Сорбонни Бекетов розпочинає дослідження впливу водню на розчини металів при різному тиску.

Сорбонна

В 1860 році Бекетов розпочинає читання лекцій з фізичної хімії в Харківському університеті. В вересні того ж року разом з Д. Менделєєвим і М. Зініним бере участь у Першому міжнародному хімічному конгресі в Карлсруе.

Д. І. Менделєєв

Карлсруе в XIX ст.

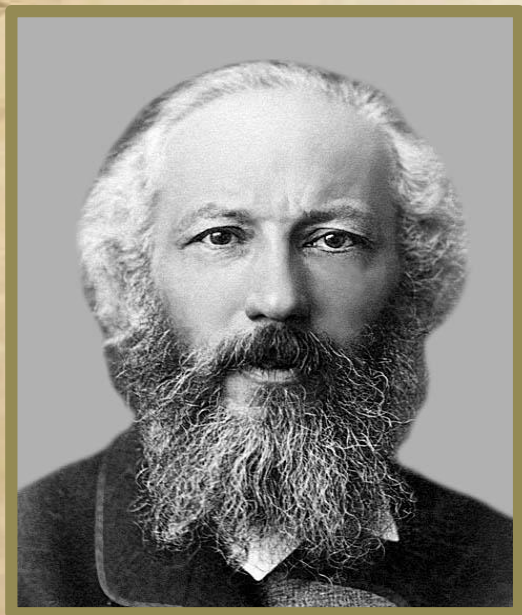
М.М. Зінін

В 1864 році тільки в Харківському університеті було окремо створене фізико-хімічне відділення. В березні 1865 року Микола Бекетов захищає докторську дисертацію. Того ж року прочитаний перший курс фізичної хімії.

Протягом 1859 -1864 років вчений лабораторним шляхом довів, що алюміній при високих температурах відновлює метали з їхніх оксидів. Це поклало початок розвитку методу алюмінотермії.

В Харкові Бекетов розробив методик у отримання металевих рубідія і цезія, а також промислового алюмінію. За час роботи в Харківському університеті вчений оприлюднив близько 80 наукових праць. Інтенсивна наукова робота вченого була відома в Санкт-Петербурзі.

У грудні 1877 року його обрано членом-кореспондентом Петербурзької академії наук, а в жовтні 1886 – академіком.

Петербурзький період життя вченого розпочався 1887 року внаслідок скасування фізико-хімічного відділення і скорочення годин викладання хімії в Харківському університеті. М. Бекетов працює в Хімічній лабораторії Петербурзької академії наук, одночасно протягом 15 років безкоштовно читаючи лекції на Вищих жіночих курсах.

Петербурзька академія наук

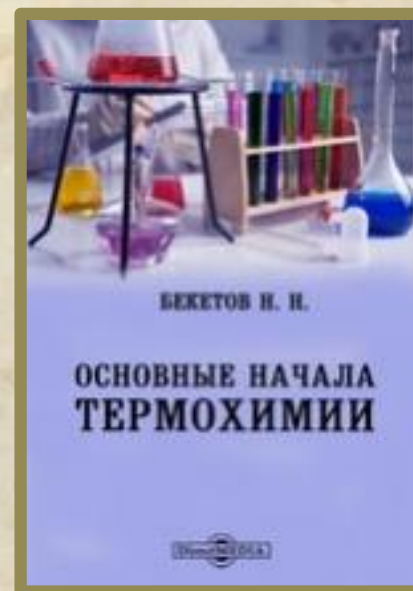

Вищі (Бестужевські) жіночі курси

М.М. Бекетов продовжує термохімічні дослідження з метою розкриття природи сил хімічної спорідненості, визначає теплоти утворення окисів лужних металів. В 1890 році, запрошений Московським університетом, він читає курс “Основні начала термохімії”.

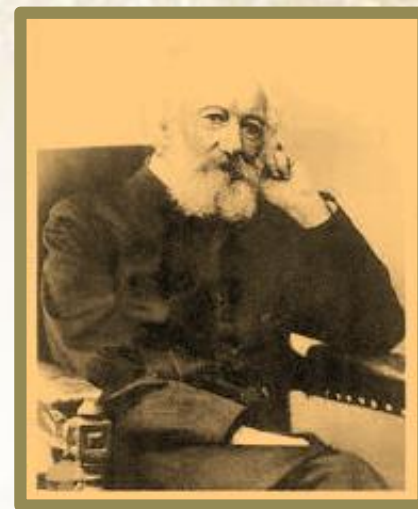

Московський університет

В Петербурзі вчений пропрацював 25 років. На початку ХХст. займається розрахунком теплоти галоїдів металів. 1908 року М. Бекетов в статті “Про енергію елементів” висуває припущення про можливість розкладання атому.

Помер Микола Миколайович Бекетов 13 грудня 1910 року і похований на Смоленському кладовищі.

Видатний вчений, один з засновників фізичної хімії,
Микола Миколайович Бекетов зробив величезний
внесок в розвиток науки, вищої освіти та громадсько-
культурного життя в Харкові. Був одним з ініціаторів
створення громадської бібліотеки, співзасновником
Товариства поширення грамотності та Товариства
допомоги нужденним студентам. Першим дослідив
хімічний склад Березівських мінеральних вод.

Будем йому вдячними і пам'ятаємо!

Ідея:

Грищенко Т.Б. – директора наукової бібліотеки ХНУРЕ

Автор презентації:

Естон С.С. – зав. сектором НБ ХНУРЕ

*Ілюстративний матеріал запозичений із загальнодоступних
ресурсів інтернету, що не містять вказівок на авторів цих
матеріалів і будь-яких обмежень.*